

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
Пантелеймонов А.В.

« ____ » _____ 2018 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

«Фінанси і кредит»

Галузь знань 07 «Управління і адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Факультет економічний

2018/2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою економічного факультету

«22» червня 2018 року, протокол №8

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Лаврик О.Л. к.е.н., доцент кафедри фінансів та кредиту;

Програму схвалено на засіданні кафедри фінансів та кредиту;
Протокол від 21 червня 2018 року №14

Програму погоджено методичною комісією економічного факультету

Протокол від 21 червня 2018 року №9

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Фінанси і кредит» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців ІУ рівня, освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», спеціальності 072 «Фінанси.Банківська справа. Страхування»

1.Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Мета: формування спеціальних знань і практичних навичок з питань організації фінансово-кредитних відносин та їх функціонування на макро – і мікроекономічному рівнях, передбачених кваліфікаційною характеристикою спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування».

1.2.Основні завдання вивчення дисципліни

Завдання: завдання вивчення навчальної дисципліни «Фінанси і кредит» полягає в теоретичній і практичній підготовці студентів з основ правильного розуміння закономірностей у сфері фінансово-кредитних відносин держави, суб'єктів господарювання, домогосподарств, застосування цих закономірностей у практиці їх роботи; з'ясування ролі кредиту та фінансового ринку в економічній перебудові суспільства на шляху розвитку ринкової інфраструктури; визначення сукупності заходів щодо забезпечення використання цих важелів економічної політики держави.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:
знати :

- структуру грошової-фінансової системи і принципи її побудови;
- суть, функціональні ланки, умови результативності, тактику і стратегію фінансово-кредитної політики;
- генезис і еволюцію кредиту;
- становлення та розвиток кредитної науки;
- грошово-кредитну політику НБУ, її сутність, види і значення;
- поняття кредитного механізму, його складові елементи;

- теоретичні основи організації, функціональні елементи, організаційну структуру банківської системи;
- сутність господарських розрахунків, принципи їх організації, види, форми та методи;
- основи функціонування парабанківської системи, її елементи і принципи організації;
- місце та роль фінансового ринку в системі державних фінансів, джерела формування фонду ринку і напрями використання;
- структуру НБУ, принципи організації банківського устрою;
- причини виникнення, форми державного кредиту, види державного боргу і управління ним;
- основи організації кредитної системи України;
- створення грошей кредитними посередниками
- сучасні операції комерційних банків
- банківські інвестиції;
- контроль та аудит за діяльністю комерційних банків;
- об'єктивні засади, структуру, інструменти фінансового ринку;
- банківський менеджмент;
- міжнародні установи як посередники: їх сутність та призначення;
- регіональні фінансово-кредитні установи;
- правове регулювання фінансового посередництва;
- необхідність удосконалення законодавства в сфері розрахунків;

1.3.Кількість кредитів

Кількість кредитів – 5

1.4.Загальна кількість годин

Загальна кількість годин – 99

1.5.Характеристика навчальної дисципліни

- нормативна;
- денна форма навчання;
- рік підготовки – 2-й;
- семестр – 4-й;
- лецій – 32 год.
- практичні, семінарські заняття – 32 год.
- самостійна робота – 15 год.
- індивідуальні завдання – 16 год.
- вид контролю - екзамен

1.6. Заплановані результати навчання.

Результатом навчання є вміння:

- чітко обгрунтовувати понятійно-термінологічний апарат дисципліни „Фінанси і кредит”;
- застосовувати при прийнятті рішень методи, важелі, стимули, санкції фінансово-кредитного впливу;
- використовувати у практиці методи управління грошовою масою, фінансами, планування фінансово-кредитного обігу;
- формувати та розподіляти фонди грошових коштів, що залишаються у розпорядженні підприємств;
- знаходити оптимальні кредитні рішення, спрямовані на реалізацію комплексних цільових завдань виробничо-економічного стимулювання високопродуктивної праці та заохочування підприємницької діяльності;
- ефективно поєднувати форми і методи планування та прогнозування фінансово-кредитного обігу;
- практично застосовувати фондові інструменти в діяльності на ринку цінних паперів і валютних ринках.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1 « Загальна теорія фінансів»

ТЕМА 1. Предмет фінансової науки і методи пізнання сутності фінансів

Предмет науки про фінанси і методи їх дослідження. Об'єктивні передумови виникнення фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія. Сутність та специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Необхідність фінансів в умовах товарного господарства. Характерні особливості фінансів.

Функції фінансів. Дискусійні питання щодо функцій фінансів.

Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин. Склад та особливості централізованих і децентралізованих фінансових ресурсів.

Роль та місце фінансів в розвитку і регулюванні економіки.

Поняття фінансової системи та основні підходи щодо її структуризації. Структурна побудова і основи функціонування фінансової системи.

Основні принципи внутрішньої побудови фінансової системи. Призначення і специфічні ознаки сфер та ланок фінансової системи

Суть та основи організаційної побудови фінансової системи.

Управління фінансовою системою.

ТЕМА 2. Фінансова політика і фінансове право

Фінансова політика, її сутність, види і значення. Основні напрямки фінансової політики, її завдання. Стратегія і тактика фінансової політики. Фінансова політика України на сучасному етапі.

Фінансовий механізм та його роль у реалізації фінансової політики. Склад та структура фінансового механізму. Фінансові методи. Фінансове планування і прогнозування: сутність, методи, завдання.

Управління фінансами. Організація управління фінансами в Україні.

Фінансовий контроль: його сутність, організація, види, форми і методи. Фінансові важелі та інструменти. Нормативно-правове забезпечення фінансового механізму, інформаційне та організаційне забезпечення.

Поняття та система фінансового права.

ТЕМА 3. Податки. Податкова система

Сутність, необхідність та види податків. Податки як обов'язковий елемент економічної системи будь-якої держави незалежно від моделі економічного розвитку та політичних сил при владі, як універсальна вихідна категорія. Характерні особливості податку, порівняно з іншими обов'язковими платежами до бюджету. Функції податків. Основні елементи податку. Класифікація податків, її ознаки.

Податкова політика і податкова система України. Сутність податкової політики та напрями її проведення. Проблеми формування ефективної податкової політики.

Сутність податкової системи і її структура в Україні. Принципи побудови податкової системи України, основні етапи її становлення. Характеристика основних податків, які стягуються в Україні. Загальнодержавні податки і збори. Місцеві податки і збори. Організація податкової роботи та діяльність державної податкової служби.

ТЕМА 4. Бюджет. Бюджетна система

Соціально-економічна сутність, необхідність та призначення бюджету. Функції бюджету і його призначення.

Бюджетна політика і бюджетний механізм. Правове оформлення бюджетної політики. Основні завдання бюджетної політики. Бюджетна стратегія і бюджетна тактика. Бюджетний механізм як засіб і основа бюджетної політики. Структура бюджетного механізму.

Бюджетний устрій та бюджетна система. Принципи побудови і склад бюджетної системи. Склад ланок бюджетної системи та їх взаємозв'язок.

Економічна сутність і склад доходів бюджету. Форми і методи мобілізації грошових коштів в бюджет. Класифікація доходів бюджету. Розмежування доходів між видами бюджетів.

Видатки бюджету, їх сутність, склад і класифікація. Розпорядники бюджетних коштів, їх склад, завдання і функції. Класифікація видатків бюджету. Бюджетне фінансування та його форми.

Бюджетний процес. Стадії бюджетного процесу і його учасники в Україні. Бюджетні права та бюджетна ініціатива.

ТЕМА 5. Бюджетний дефіцит

Поняття стану бюджетного фонду та дефіциту бюджету. Показники стану бюджету та бюджетного дефіциту. Концептуальні підходи до збалансування державного бюджету. Ознаки класифікації бюджетного дефіциту. Об'єктивні і суб'єктивні причини виникнення бюджетного дефіциту

Соціально-економічні наслідки бюджетного дефіциту. Причинно-наслідковий механізм бюджетних дефіцитів.

Джерела фінансування дефіциту бюджету та їх класифікація. Сутність понять: фінансування бюджету, джерела фінансування (покриття) бюджетного дефіциту, дефіцитне фінансування.

Методи обмеження та шляхи скорочення дефіциту бюджету. Фіскальні правила та їх особливості. Основні тактичні заходи, пов'язані зі збалансуванням бюджету, скороченням бюджетного дефіциту. Стратегічні напрями боротьби з бюджетним дефіцитом.

ТЕМА 6. Державний кредит

Економічна природа та роль державного кредиту. Історичне виникнення і розвиток державних кредитних операцій.

Економічна сутність державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави. Суттєві відмінності між державним і банківським кредитом.

Форми державного кредиту. Класифікація державних позик і джерела їх погашення.

Державний борг: сутність та соціально-економічні наслідки, його формування і обслуговування. Класифікація державного боргу. Причини й наслідки зростання державного боргу. Джерела погашення державного боргу. Боргова політика держави.

Управління державним боргом. Боргова стратегія і боргова тактика. Основні принципи управління державним боргом. Суб'єкти управління державним боргом в Україні. Методи управління державним боргом.

ТЕМА 7. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання

Основи теорії місцевих фінансів. Сутність, функції та принципи організації місцевих фінансів. Головне призначення місцевих фінансів .

Місцеві фінансові інститути та їх характеристика. Місцеві бюджети в Україні, їх склад, доходи та видатки. Місцеві податки і збори. Цільові фонди органів місцевого самоврядування. Комунальний кредит і його форми.

Роль місцевих фінансів в економічній системі держави. Місцеві фінанси як інструмент перерозподілу суспільного продукту в державі. Роль місцевих фінансів у забезпечення фінансової безпеки в державі.

Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання. Поняття бюджетного федералізму. Бюджетна децентралізація. Поняття фінансового вирівнювання. Основні підходи при здійсненні фінансового вирівнювання в Україні.

Міжбюджетні відносини, їх сутність за значення. Міжбюджетні трансферти. Принципи розподілу видатків між окремими ланками бюджетної системи.

ТЕМА 8. Фінансовий ринок.

Фінансовий ринок у системі економічних відносин.

Сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації та розподілі фінансових ресурсів. Функції фінансового ринку. Регулювання фінансового ринку. Основні завдання Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг.

Сегментація фінансового ринку.

Інструменти фінансового ринку та їх характеристика.

Суб'єкти фінансового ринку. Інфраструктура фінансового ринку.

Фінансові посередники: класифікація та функціональне призначення.

Депозитарні та недепозитарні фінансові інститути.

ТЕМА 9. Міжнародні фінанси

Сутність та функціональне призначення міжнародних фінансів. Поняття світової фінансової системи. Розмежування понять «міжнародні фінанси» і «світові фінанси». Міжнародні фінанси як самостійна економічна категорія. Суб'єкти міжнародних фінансів. Зовнішня форма вияву та матеріально-речове втілення міжнародних фінансів.

Функції міжнародних фінансів.

Міжнародний ринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу. Світовий фінансовий ринок, його складові. Міжнародний фінансовий ринок як складова світового фінансового ринку, його головне призначення. Головні складові елементи міжнародного фінансового ринку.

Міжнародний неринковий перерозподіл фінансових ресурсів, його складові. Міжнародний неринковий (офіційний) механізм перерозподілу фінансових ресурсів. Міжнародні фінансові організації глобального та регіонального рівнів. Фінанси міжнародних організацій та міжнародних фінансових інституцій. Сутність і склад міжнародних організацій, головні напрями їх діяльності.

Фінанси міжнародних організацій.

Міжнародні фінансові інституції, їх склад та мета діяльності.

РОЗДІЛ 2 «Кредит та фінансове посередництво в ринковій економіці»

Тема 10. Необхідність кредиту, його сутність та функції.

Джерела формування кредитних ресурсів в суспільстві. Необхідність кредиту та його сутність. Кредит і гроші. Кредит і фінанси. Сучасні теорії кредиту: натуралістична та капіталотворча. Інші погляди на сутність кредиту. Функції кредиту. Роль кредиту в розвитку економіки України. Злочинна діяльність у кредитній сфері та напрямки її припинення.

Тема 11 .Кредитний механізм: межі, принципи та форми функціонування

Економічні межі кредиту. Макроекономічна і мікроекономічна межа кредиту. Ринок кредитних ресурсів. Позаекономічний вплив на границі кредиту. Принципи кредитування та їх сутність. Форми кредиту та його види. Вексель як кредитне знаряддя обігу. Відсоток за кредит та фактори, що на нього впливають. Розкрадання грошових коштів шляхом неповернення кредитів. Розкрадання кредитних коштів через розрахунки за позичальника третьою організацією.

Тема 12 .Кредитна система України .

Сутність кредитної системи України. Структура кредитної системи. Банківська система. Парабанківська система. Небанківські грошово-кредитні операції. Подальший розвиток кредитної системи в процесі здійснення кредитних реформ. Сутність основних кредитних реформ в Росії, СРСР (1930-32 рр.). Кредитна реформа в незалежній Україні та її особливості. Створення економічної безпеки в кредитній сфері економіки України.

Тема 13. Комерційні банки як фінансові посередники та їх діяльність.

Історія банківської справи. Сутність поняття “банк” та різновидності його тлумачення в літературі. Юридичні та

економічні ознаки банку. Банк з макро- та мікроекономічної точки зору. Функції банків. Створення грошей кредитною та банківською системою. Механізм грошово-кредитної мультиплікації та обчислення мультиплікатора грошової пропозиції. Грошова емісія та економічна безпека держави.

Баланс комерційного банку як основний звіт про його діяльність. Особливості банківського балансу як бухгалтерського документу. Активи та пасиви балансу. Балансовий рахунок, його дебетова та кредитова складові. Загальні правила побудови банківських балансів. Пасиви та пасивні операції комерційного банку. Власний та залучений капітал. Джерела формування пасивів. Активи та активні операції комерційних банків. Каса, кредитні, інвестиційні, агентські та інші операції. Злочинна діяльність у банківській сфері.

Взаємозв'язок між класичними та сучасними операціями комерційного банку. Економічна характеристика лізингових, факторингових, трастових та інших операцій (операцій з дорогоцінними металами, гарантійних, консультативних, інформаційних операцій та фінансового інжинірингу). Міжнародні валютні та розрахункові операції. Форвардні, ф'ючерсні операції. Хеджування активів. Валютні "свопи", опціони та валютний арбітраж. Банківський менеджмент та маркетинг. Зловживання при проведенні операцій з використанням коррахунків банків-нерезидентів.

3. Структура навчальної дисципліни

Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Всього	лекції	Семінарські заняття	Індивідуальна робота	
				Індивідуальна робота	Самостійна робота
Тема № 1 Предмет фінансової науки і методи пізнання сутності фінансів	4	2	2	-	-
Тема № 2 Фінансова політика і фінансове право	4	2	2	-	-
Тема № 3 Податки. Податкова система	4	2	2	-	-
Тема № 4 Бюджет. Бюджетна система	4	2	2	-	-
Тема № 5 Бюджетний дефіцит	4	2	2	-	-
Тема № 6 Державний кредит	4	2	2	-	-
Тема № 7 Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання	4	2	2	-	-
Тема № 8 Фінансовий ринок	6	3	3	-	-
Тема № 9 Міжнародні фінанси	6	3	3	-	-
Разом за розділом 1:	40	20	20	-	-
Тема № 10 Необхідність кредиту, його сутність та форми	6	3	3	-	-
Тема № 11 Кредитний механізм: межі, принципи та форми функціонування	6	3	3	-	-
Тема № 12 Кредитна система України	6	3	3	-	-
Тема № 13 Комерційні банки як фінансові посередники	6	3	3	-	-
Разом за розділом 2:	24	12	12	-	-
Усього годин:	64	32	32	-	-

4. Теми семінарських занять

№п\п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Сутність фінансів та їх функції у сучасних умовах.</i>	2
2	<i>Розвиток фінансів та трансформація їх змісту в сучасних умовах.</i>	2
3	<i>Фінансова системи та її розвиток.</i>	2
4	<i>Грошовий оборот та грошові потоки.</i>	2
5	<i>Фінансові розрахунки у господарській практиці.</i>	2
6	<i>Фінансовий ринок.</i>	2
7	<i>Міжнародні фінанси</i>	2
8	<i>Фінансово-кредитна політика держави.</i>	3
9	<i>Необхідність кредиту, його сутність та функції.</i>	3
10	<i>Кредитний механізм: межі, принципи та форми функціонування.</i>	3
11	<i>Кредитна система України.</i>	3
12	<i>Комерційні банки та їх діяльність.</i>	3
13	<i>Фінансова глобалізація та фінансово-кредитні установи.</i>	3
Усього		32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види і зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	<i>Вивчення тем для самостійного закріплення матеріалу</i>	2
2	<i>Підготовка відповідей для самоконтролю власних знань</i>	2
3	<i>Проведення самоаналізу завдань і ситуацій</i>	2
4	<i>Розв'язування задач з тем курсу</i>	2
5	<i>Підготовка рефератів для виступу на семінарських заняттях</i>	2
6	<i>Написання проміжного контролю з дисципліни. Робота з літературою</i>	2
Усього:		12

5.1. теми для самостійного закріплення матеріалу

1. Необхідність фінансів в умовах товарного господарства.
2. Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин.
3. Дискусійні питання щодо структури фінансової системи.
4. Особливості розвитку фінансової науки в Україні.
5. Стратегічні і тактичні завдання фінансової політики України.
6. Роль бюджету в економічному і соціальному розвитку суспільства.
7. Міжбюджетні відносини в Україні та шляхи їх розвитку.

8. Необхідність і роль державного кредиту у формуванні фінансових ресурсів держави.
9. Роль місцевих фінансів в економічній системі держави.
10. Інструменти міжбюджетних відносин.
11. Економічні передумови формування фінансового ринку України.
12. Особливості організації місцевих фінансів розвинених країн світу.
13. Загальні та специфічні передумови виникнення кредиту.
14. Єдність та різниця кредиту з грошима та фінансами.
15. Функції кредиту та їх визначення в літературі.
16. Економічні та позаекономічні границі кредиту.
17. Вексель як кредитне знаряддя обігу.
18. Економічний зміст проценту за кредит.
19. Сучасні форми комерційного кредиту.
20. Зміст кредитних реформ.
21. Правова природа кредитної угоди.
22. Юридична та економічна основа поняття “банк”.
23. Грошовий мультиплікатор.
24. Специфіка банківської бухгалтерії.
25. Економічний зміст активних та пасивних операцій банку.
26. Сучасні операції комерційних банків та їх класифікація.
27. Єдність та різниця банківського менеджменту та маркетингу.
28. Структура НБУ та його статус в сучасній Україні.
29. Різноманітність функцій НБУ.
30. Правове поле для банківської діяльності в Україні.

Тематика рефератів до тем курсу

До теми 1:

1. Фінанси як історична категорія.
2. Історична роль фінансів в економічному розвитку суспільства.
3. Поняття і структура фінансової системи у дослідженнях різних учених.

До теми 2:

1. Правові та організаційні основи фінансової системи України.
2. Майбутнє фінансів.
3. Нові технології в фінансах.

До теми 3:

1. Фінансова думка України у ХХ ст.

2. Розвиток фінансової системи України.

До теми 4:

1. Економічний зміст поняття фінансів.
2. Економічні умови виникнення й розвитку податкових систем.

До теми 5:

1. Система формування доходів бюджету.
2. Організація бюджетного процесу на місцевому рівні.

До теми 6:

1. Функції державного кредиту.
2. Відмінності державного кредиту від банківського.

До теми 7:

1. Історичні аспекти становлення місцевих фінансів України.
2. Формула розподілу міжбюджетних трансфертів.

До теми 8:

1. Розвиток малого бізнесу в Україні.
2. Концепція бюджетної децентралізації.

До теми 9:

1. Кругообіг основного капіталу як джерело кредитних ресурсів.
2. Капітали «рантьє» та їх роль у формуванні позичкового фонду.

До теми 10:

1. Теоретичне підґрунтя визначення меж кредиту.
2. «Бронзовий» вексель, його суть.

До теми 11:

1. Спеціалізовані фінансово-кредитні установи в Україні.
2. Кредитні реформи в Україні.

До теми 12:

1. Визначення поняття «банк» в економічній літературі.
2. Кредитний мультиплікатор.
3. Нові банківські технології та продукти.

До теми 13:

1. Позитивні і негативні сторони фінансової глобалізації.
2. Міжнародні фінансово-кредитні установи.

6. Індивідуальні завдання

Темати рефератів

1. Фінансова та економічна безпека держави.
2. Правопорушення при використанні електронних грошей та пластикових карток.
3. Сучасні характеристики організації фінансів в країнах ринкової економіки.
4. Участь банків та небанківських установ в міжнародних платіжних системах.
5. Фінансова система та її розвиток.
6. Організація бюджетного процесу на місцевому рівні.
7. Основи організації міжбанківських розрахунків.
8. Формування фінансово-кредитної системи в Україні.
9. Тінізація економіки та її фінанси.
10. Шляхи подолання інфляції і особливості їх реалізації в Україні.
11. Валютний курс та його утворення.
12. Міжнародні валютні установи.
13. Кредит, гроші і фінанси єдність та різновиди.
14. Теорії кредиту.
15. Державний кредит і державний борг в Україні.
16. Іпотечний кредит в Україні.
17. Кредитні реформи.
18. Економічна юридичні ознаки банку.
19. Кредитний потенціал комерційного банку.
20. Баланс комерційного банку як джерело комерційної інформації.
21. Класичні та сучасні банківські операції: єдність та відмінність.

Темати студентських робіт

1. Цінні папери та їх застосування в Україні.
2. Теорія і практика розвитку міжнародних фінансів.
3. Валютний ринок Forex в Україні.
4. Дослідження розвитку антикризового регулювання в Україні.

7. Методи контролю

До методів контролю, що використовуються при вивченні курсу «Фінанси і кредит» слід віднести:

- тестування
- оцінка усної розгорнутої відповіді на питання
- оцінка по результатам співбесіди
- оцінка знань студента при розв'язанні задач
- оцінка фіксованої доповіді по підготовленому реферату

- оцінка по виконанню комбінованих завдань

Ці методи контролю включають відповідні: *рівні, види та форми* контролю, що додається у наступній таблиці.

Рівні контролю	самоконтроль, кафедральний, факультетський, ректорський, міністерський
Види контролю	вхідний, <i>поточний</i> , модульний, <i>підсумковий</i> , відстрочений
Форми контролю	семестрові іспити, диференційовані заліки, прості заліки

У ХНУ імені В.Н.Каразіна застосовуються, головним чином, *поточний та підсумковий* контроль.

8. Схема нарахування балів

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок студентом з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових

оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Студент, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за семестр} \end{array} \right) / 2) * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображуються у відомостях обліку успішності залікових книжках. **Присутність студентів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо студент не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі

(екзамені, заліку), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності студентів становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Студент, який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (екзамен, залік) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (екзамену, заліку) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється навчально-науковими інститутами (факультетами). Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Студентам, які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Студенти, які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Університету. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Університету.

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання результатів роботи здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*роботу на семінарських, практичних інших аудиторних заняттях, виконання самостійних навчальних та індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів вищої освіти щодо засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, вирішити практичне завдання тощо.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	

Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання. Вони визначають відповідність рівня набутих студентами знань,

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

"відмінно" - студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

- *"добре"* - студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

"задовільно" - студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

"незадовільно" - студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Форми організації контролю знань з навчальної дисципліни «Фінанси і кредит»:

Поточний контроль: усне опитування та письмовий контроль на семінарських заняттях, лекціях; тестування, письмові контрольні роботи з кожного з двох розділів програми курсу.

Підсумковий контроль: письмовий іспит (4 семестр);

Для екзамену

Поточний контроль та самостійна робота			Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Індивідуальні завдання	60	40	100
Теми 1-9	Теми 10-13				
25 балів	25 балів	10			

Робоча навчальна програма дисципліни «Фінанси і кредит» передбачає як лекційні, так і семінарські заняття, самостійну та індивідуальну роботу, тому сума балів, які студент може набрати за поточним контролем, дорівнює 60, а сума балів підсумкового семестрового контролю - 40. Загальна сума балів поточного і підсумкового семестрового контролю складає 100.

9. Рекомендована література

о с н о в н а

1. Закон України “Про банки та банківську діяльність” (2010).
2. Закон України “Про Національний банк України”.
3. Закон України “Про цінні папери та фондову біржу”.
4. Закон України “Про підприємництво в Україні”.
5. Інструкції НБУ № 135 від 29.03.2001 р.; № 69 від 19.02.2001 р.; №246 від 28.09.1995 р.
6. Гроші та кредит. Підручник. За заг. Ред М.І.Савлука. К.,2011.
7. Глущенко В.В. Фінанси ринкової економіки. Х.,2000.
8. Глущенко А.С. Фінанси: Навч. посіб./А.С.Глущенко/, Львів «Магнолія 2006», 2014. - 440 с.
9. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник. – 2-ге вид. , доп. І перероб. - К.: КНЕУ, 2001. – 240 с.
10. Романенко О.Р. Фінанси: Підр.- К: Центр Навчальної Літератури, 2003.- 312с.
11. В.М.Иванов. Деньги и кредит. Курс лекций. К.,1999.
12. Финансы, денежное обращение и кредит. Учебник. Под ред. В.К.Сенчагова. М.,1999.
13. Фінанси: Підручник / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – 2-ге вид. перероб. і доповн. - К.: Знання, 2012. – 687 с.
14. Антонов Н.Г., Пессель М.А.. Денежное обращение, кредит и банки. М., Финстатинформ, 1995.
15. Колпакова Г.М. Финансы, денежное обращение, кредит. М., ”Финансы и статистика”, 2001.

а) підручники

1. Гроші та кредит. Підручник. За заг. ред. д.е.н., проф. М.І. Савлука. К., 2006.- 602 с.
2. Финансы, денежное обращение и кредит. Учебник. Под ред. д.э.н., проф. В.К.Сенчагова, д.э.н., проф. А.И.Архипова. М., “Проспект”, 1999.- 496 с.
3. Банковское дело. Учебник. Под ред. д.э.н., проф. О.И.Лаврушина. Изд. второе, переработанное и дополненное. Москва, «Финансы и статистика», 2002.-672 с.
4. Банківські операції. Підручник. За ред. д.е.н., проф. А.М.Мороза. К., 2000.- 384 с.

5. Финансы. Денежное обращение. Кредит. Учебник. под ред. чл.-корр. РАЕН Л.А. Дробозиной и акад. Г.Б. Поляка. Второе изд. М., «ЮНИТИ», 2001.- 512 с.

6. Енциклопедія банківської справи України. К., «Молодь», 2001.-680 с.

7. Бандурка А.М., Глущенко В.В. Деньги и кредит. Учебник. Изд-во НУВС. Харьков 2003. 480 С.

8. Бандурка О.М., Глущенко В.В., Глущенко А.С. Гроші і кредит. Підручник. Львів. «Магнолія 2006». 2013.

б) навчальні посібники

8. Голуб А., Семенюк Л., Смовженко Т. Гроші. Кредит. Банки. Навчальний посібник. Львів, «Центр Європи», 1997.-206 с.

9. Антонов Н.Г., Пессель М.А. Денежное обращение, кредит и банки. М., АО «Финстатинформ». 1995.-272 с.

10. Иванов В.М. Деньги и кредит. Курс лекций. Киев, 1999. -230 с.

11. Колпакова Г.М. Финансы, денежное обращение, кредит. М., «Финансы и статистика», 2001.-368 с.

12. Деньги, кредит, банки, ценные бумаги. Практикум. Под ред. д.э.н., проф. Е.Ф. Жукова. М., «Юнити». 2001.-310 с.

13. Банківське право України. Навчальний посібник. За заг. ред. д.ю.н., проф. А.О. Селіванова. К., «Інюре», 2000.-384 с.

14. Костюченко О.А. Банківське право. Навчальний посібник. 2-е видання, перероблене і доповнене. К., 2000.-240 с.

15. Глущенко В.В., Чехунов В.Н. Финансы. Учебное пособие. Изд-во ун-та внутр. дел. Х., 2000.-164 с.

д о п о м і ж н а

16. Гальчинський А. Теорія грошей. К., «Основи» 1996.- 413

17. В.Ющенко, В.Лисицький. Гроші: розвиток попиту та пропозиції в Україні. К., «Скарби», 1998.-286 с.

18. Харрис Л. Денежная теория. М., «Прогресс», 1990.-750 с.

19. Науменкова С.В. Проблемы сбалансированности денежного рынка Украины. К., Наукова думка, 1997.-56 с.

20. Глущенко В.В. Анализ и регулирование деятельности коммерческого банка. Х., 2000.-76 с.

21. Ющенко В.А. Проблеми ремонетизації економіки України//Вісник НБУ.-1997.-№6.

- 22.Савлук М., Сугоняко О. Чи вистачає грошей економіці України//Вісник НБУ,1997.-№4.
- 23.Гетьман В. Банківська система України: діяльність і проблеми//Банківська справа,1995.-№1.
- 24.Глущенко В.В., Ющенко Я.П. Грошово-кредитне забезпечення ринкових транзицій економіки України.- Вісник Харківського національного університету. -№508,2001.
- 25.Економіка України.,(науковий журнал, виходить раз на місяць).
- 26.Фінанси України., (науковий журнал, виходить раз на місяць).
- 27.Вісник НБУ., (науковий журнал, виходить раз на місяць).
- 28.Гроші та кредит.,(науковий журнал, виходить раз на місяць).
- 29.Всё о бухгалтерском учете., (газета).
- 30.Закон України “Про Національний банк України”.-Відомості Верховної Ради,1999,№29, ст.238.
- 31.Закон України “Про банки та банківську діяльність”.-Орієнтир. 17 січня 2001 року, № 8.
- 32.Положення НБУ “Про кредитування”. №246 від 28.09.95
- 33.Інструкція НБУ “Про організацію роботи з готівкового обігу установами банків України”. №69 від 19.02.2001.

10. Інформаційні ресурси

Адреси сайтів інтернету

http: // rada.kiev.ua	Верховна Рада України
http: // <u>www.kmu.gov.ua</u>	Кабінет Міністрів України
http: // <u>www.ssmc.gov.ua</u>	Держкомісія по цінним паперам
http: // www.ukrstat.gov.ua	Міністерство статистики
http: // <u>www.minfin.gov.ua</u>	Міністерство фінансів України
http: // <u>www.sta.gov.ua</u>	Податкова служба України
http: // <u>www.mlsp.kiev.ua</u>	Міністерство праці і соціальної політики
http: // <u>www.me.gov.ua</u>	Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України

**ПРИКЛАДИ РОБІТ
ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ І КРЕДИТ»**

галузь знань: **07 Управління та адміністрування**

спеціальність: **072 Фінанси, банківська справа та страхування**

освітньо-професійна програма : **Фінанси, банківська справа та
страхування**

рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський) рівень**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНА РОБОТА (підсумковий контроль), 4-й семестр

Екзаменаційна робота з даної дисципліни містить 35 варіантів формалізованих завдань рівнозначної складності, вирішення яких потребує уміння застосовувати інтегровані знання програмного матеріалу дисципліни «Фінанси і кредит».

Дані завдання охоплюють всі теми курсу «Фінанси і кредит» і відповідають програмним вимогам, мають професійне спрямування, потребують інтегрованого застосування знань, отриманих при вивченні даної дисципліни.

За складністю варіанти екзаменаційної роботи є рівнозначними.

Термін виконання – 80 хвилин, що відповідає вимогам, які висуваються до проведення екзаменаційних контрольних робіт.

Критерії оцінки виконання завдань екзаменаційної роботи

Оцінка виконання завдань екзаменаційної роботи з навчальної дисципліни «Фінанси і кредит» виставляється згідно з існуючим положенням за національною чотирьохбальною системою «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» відповідно до набраних балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

Підсумковий семестровий контроль при проведенні екзамену:

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2		Індивідуальне завдання	Разом		
Теми 1-9	Теми 10-13		10 балів	60	40	100
25 балів	25 балів					

Кожен екзаменаційний білет з навчальної дисципліни «Фінанси і кредит» складається з трьох завдань:

1 завдання. 10 тестових завдань, в яких необхідно знайти та зафіксувати письмово всі вірні відповіді.

2 завдання. Дати розгорнуту та вичерпну відповідь на теоретичне питання (в кожному варіанті – вони різні і охоплюють всі теми курсу);

3 завдання. Розрахунково-аналітичне (задача).

Максимальна кількість балів по кожному завданню становить:

1 завдання - 15 балів (сумарна оцінка правильності відповідей на 5 тестів, кожен з яких максимально оцінюється в 3 бали)

2 завдання – 15 балів ;

3 завдання – 10 балів.

Загальна максимальна сума балів за виконання екзаменаційної роботи становить 40 балів.

Сумарна оцінка по письмовій екзаменаційній роботі виставляється наростаючим підсумком:

1. Окремо оцінюється кожен вид запропонованих завдань виходячи з приведеного вище критерію оцінки;

2. Оцінки (бали) по кожному виду завдань складаються і формують підсумкову оцінку екзаменаційної роботи.

При оцінюванні відповідей на завдання екзаменаційної роботи встановлені наступні критерії:

1 завдання. Закриті тестові завдання. Сумарно максимально оцінюються в 15 балів.

Закриті тестові завдання, потребують вибору студентом правильних відповідей на задане питання серед наведених варіантів відповідей в тексті завдання. При цьому необхідно визначити всі вірні відповіді. Це завдання містить 10 тестів, відповідь на кожен з яких максимально оцінюється в 1,5 бали.

2 завдання. Два теоретичних питання, максимально оцінюється у 15 балів і вимагають максимальної повної і розгорнутої відповіді.

Найвищі бали 13-15. Від студента вимагається продемонструвати глибокі знання при розкритті питань, прослідкувати міжпредметні зв'язки, вміння мислити самостійно та формувати точку зору стосовно поставленого питання, демонструвати обізнаність з широкого кола наукових та науково-періодичних джерел.

Високі бали 8-13. Студент досить повно та вірно розкриває усі аспекти поставлених питань, проте здатності до самостійного наукового пошуку не демонструє, відсутня авторська позиція.

Середні бали 4-8. У відповіді існують суттєві прогалини, зроблено несуттєві помилки.

Низькі бали 0-4. Плагіат з підручників, грубі помилки. Не викладено суть питання, відмова відповідати.

3 завдання. Розрахунково-аналітичне завдання (задача), оцінюється у **10 балів.**

Високі бали - 10. Виставляються, якщо студентом подано вірне рішення вказаної задачі, або проведені правильні розрахунки.

Середні бали 2-4. Виставляються у тому випадку, якщо студент в цілому розуміє сутність даного завдання, але не чітко формулює його визначення, допускає помилки і недоліки у розрахунках.

Низькі бали 0-2. Грубі помилки. Не викладено суть питання, відмова вирішувати завдання.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ КОНТРОЛЬ З КУРСУ «ФІНАНСИ І КРЕДИТ»

Приклади завдань екзаменаційної роботи:

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМ. В.Н.КАРАЗІНА

Економічний факультет, семестр ІV

Навчальний предмет “Фінанси і кредит”

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №11

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

Знайдіть та письмово зафіксуйте всі правильні відповіді на тести

1. Обіг кредитних грошей регулюється наступними законами:

- А) емісія кредитних грошей здійснюється на основі зворотного принципу: їх випуск відбувається шляхом надання кредиту на умовах повернення у визначений час;
- Б) грошова маса утворюється на основі взаємодії двох потоків – випуску грошей через банк і повернення суми кредиту після закінчення встановленого часу;
- В) забезпеченість кредитних грошей товарно-матеріальними цінностями, що витікає з реальних потреб товаровиробників та учасників товарообігу;
- Г) погашення кредиту здійснюється у міру задоволення потреб товарообігу.

2. Принципами фінансової політики держави являються:

- а) сприяння розвитку виробництва, підтримка підприємницької активності;
- б) мобілізація і використання фінансових ресурсів для забезпечення соціальних гарантій;
- в) збільшення кількості та обсягів пільг в оподаткуванні для підприємців;
- г) раціональне використання природних ресурсів.

3. Вексель – це:

- А) боргове зобов'язання відповідного зразка з правом на одержання зазначеної в ньому суми у відповідний термін;
- Б) грошовий документ зі значно послабленою грошовою сутністю;
- В) грошовий документ з безумовним наказом власника рахунку виплатити зазначену суму;
- Г) вексель банку, виписаний під придбані векселі приватних осіб.

4. Фінансова система – це:

- А) закріплена державою форма фінансового устрою;
- Б) форма організації грошового обігу;
- В) сукупність форм грошового обігу;
- Г) сукупність методів грошового обігу;
- Д) форма фінансового устрою держави.

5. Об'єктами фінансових відносин є:

- а) будь-які грошові доходи;
- б) валовий внутрішній продукт;
- в) фінансові інституції держави;
- г) національний доход.

6. Що не включається в характеристику кредиту як явища руху:

- А) формування вільної вартості;
- Б) сплата відсотків за кредит;
- В) повернення запозиченої вартості кредитору;

- Г) вивільнення запозиченої вартості з обігу позичальника;
- Д) використання запозиченої вартості на потреби позичальника;
- Є) розміщення вільних грошей у позичку .

7.Що не відноситься до форм кредиту, побудованих в залежності від суб'єктів кредитних відносин:

- А) банківський кредит;
- Б) довгостроковий кредит;
- В) державний кредит;
- Г) сільськогосподарський кредит;
- Д) комерційний кредит;
- Є) міжнародний кредит;
- Ж) особистий (приватний) кредит.

8.Чи можна вирішити питання повернення кредиту:

- А) наданням позичок під неходовий, некомплектний, нестандартний, недоброякісний товар та неліквіди;
- Б) використанням нерухомості як застави для отримання позички;
- В) використанням рухомого майна як застави;
- Г) наданням у заставу цінних паперів;
- Д) використанням поручительства як гаранта повернення позички.

9.Які ознаки включає банківська діяльність:

- А) надання на основі ліцензій банківських послуг;
- Б) об'єднання банківської з іншими видами підприємницької діяльності;
- В) створювати товариства або ПФГ від особи яких займатися торгівлею нерухомістю, реалізувати заставне майно і ін.

10.На яких фінансових посередників розповсюджується вимога обов'язкового резервування:

- А) на інвестиційні банки;
- Б) на страхові компанії;
- В) на комерційні банки;
- Г) на центральні банки;
- Д) на універсальні банки.

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

Дайте розгорнуту письмову відповідь на такі питання:

- 2.1. У чому полягає відмінність між факторингом та кредитом?.
- 2.2.Розкрийте сутність поняття «дисконт».

РОЗРАХУНКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ

Вирішіть таку задачу: Банк надає клієнту позику у розмірі 100000 грн. Визначте відсоткову ставку за кредитом, якщо позику видано на термін 1 рік, а кінцева сума сплати- 124800 грн. Відсотки нараховуються щорічно за простою схемою.